

SURA YA NNE

SEKTA ZA MIUNDOMBINU NA HUDUMA ZA KIUCHUMI

Ardhi

42. Chama Cha Mapinduzi kinatambua kwamba ardhi wanayomiliki wananchi ni mtaji wao wa msingi wa kutegemewa katika kuwapatia ajira, kuwaondolea umaskini na kuwaletea ustawi wa jamii pale walipo. Chama pia kinatambua kazi nzuri iliyofanywa na Serikali ikiwa ni pamoja na kupunguza kero za ardhi na makazi na kutoa elimu na miongozo kuhusu kumiliki ardhi na kupanga matumizi bora ya ardhi. Ili mafanikio hayo yaendeleo kuwa chachu ya maendeleo mijini na vijijini katika miaka mitano ya 2005 - 2010, Chama kitahimiza Serikali kuhakikisha kuwa hatua zifuatazo zinachukuliwa:-
- (a) Kuanza utekelezaji wa Mkakati wa Kurasimisha Rasilimali na Biashara Tanzania (**MKURABITA**) kwa lengo la kuwawezesha Watanzania kurasimisha ardhi na nyumba zao ili waweze kuzitumia kupata mikopo ya mabenki na mifuko mingine ya fedha inayokopesha. Aidha, mabenki nayo yataandaliwa ipasavyo katika kubadili tabia ili yaondokane na mawazo ya ugumu katika kutoa mikopo.
  - (b) Kuendeleza kwa nguvu mpya kazi inayofanywa na halmashauri za wilaya katika kutambua mipaka ya vijiji, kupima na kuvipatia vijiji hati za kumiliki ardhi ili matumizi ya ardhi yawe endelevu nchini kote;
  - (c) Kuendelea kurahisisha taratibu za upatikanaji wa hatimiliki za ardhi.
  - (d) Kuendelea kupima na kutayarisha ramani za msingi za nchi yetu na miji kwa ajili ya kupanga mipango mbalimbali ya maendeleo. Aidha, uwezo wa kupata wataalamu na vitendea kazi kwa ajili ya kupima na kutayarisha ramani za maeneo ya maji, maziwa na bahari

kupitia Tangazo la Serikali Na. 467 la Desemba 2000, utaendelea kujengwa na kutumiwa ipasavyo.

Nishati

43. Pamoja na hatua nyingi zilizochukuliwa kipindi cha nyuma za kuboresha upatikanaji wa nishati, bado uwezo uliopo nchini wa kupata nishati kwa wingi haujatumika ipasavyo. Aidha, umeme unaopatikana hivi sasa ni wa gharama kubwa. Katika kipindi kijacho, hatua zifuatazo zitachukuliwa zenye lengo la kuongeza nishati na hasa umeme unaozalishwa na kuongeza uhakika wa upatikanaji na usambazaji wake ili uwafikie wananchi wengi zaidi:-

(a) Kupanua wigo wa aina za vyanzo vya umeme na nishati nyingine, kwa lengo la kuzalisha umeme wa kutosha kukidhi mahitaji ya uzalishaji viwandani na matumizi ya nyumbani. Mipango/miradi ifuatayo itashughulikiwa kwa ajili ya kufikia lengo hilo na mengine:-

- (i) Umeme kutokana na makaa ya mawe, Mchuchuma.
- (ii) Umeme wa gesi ya Mnazi Bay kwa ajili ya mikoa ya Mtwara na Lindi.
- (iii) Kufufua mipango kuhusu miradi ya umeme ya Mto Rusumo na Stiglier's Gorge.
- (iv) Kutazama uwezekano wa ukusanyaji wa takwimu za kasi ya upepo na kuanza matumizi ya nishati ya upepo kwa wingi zaidi.
- (v) Kutazama uwezekano wa uzalishaji umeme kutokana na mabaki ya mkonge, miwa na ya mazao mengine.
- (vi) Kuweka mazingira yatakayorahisisha matumizi ya nishati mbadala ya kuni vijijini kama vile nishati ya jua (umeme nuru) na *biogas*.

- (b) Kufikisha umeme katika miji mikuu ya Wilaya za Bukombe, Kilindi, Simanjiro, Kibondo, Kasulu, Mbinga na Tunduru na kuanza hatua za kuipatia umeme miji mikuu ya Wilaya nyingine mpya.
- (c) Kuongeza kasi ya kupeleka umeme vijijini kupitia Mfuko wa Nishati Vijijini utakaoshirikisha sekta binafsi na wahisani.
- (d) Kuweka mkakati wa uzalishaji umeme wa kutosha na wa gharama nafuu zaidi kwa lengo la kuongeza ufanisi viwandani.
- (e) Kuiunganisha Mikoa ya Kigoma na Ruvuma na gridi ya Taifa.
- (f) Kuendelea kutafuta wawekezaji wa ujenzi wa bomba la mafuta kutoka Dar es Salaam hadi Mwanza.
- (g) Kuvutia uwekezaji wa sekta binafsi katika uzalishaji na usambazaji wa umeme.
- (h) Kuendelea kutafuta mafuta kwa kasi zaidi.
- (i) Kuanzisha mradi wa gesi kwa matumizi ya nyumbani kutokana na gesi ya Songosongo kwa lengo la kupunguza matumizi ya kuni na mkaa majumbani.

Barabara

44. Kipindi cha Awamu ya Tatu kimeshuhudia ujenzi na uboreshaji mkubwa wa barabara nchini. Katika kipindi cha miaka mitano cha 2005-2010, Serikali chini ya uongozi wa CCM zitatekeleza yafuatayo:-
- (a) Kuendelea kuimarisha Mfuko wa Barabara (Tanzania Road Fund).

- (b) Kukamilisha ukarabati wa barabara zote ambao unaendelea na ujenzi kwa kiwango cha lami ambao umekwishaanza katika barabara kuu.

Barabara hizo ni Dodoma-Manyoni, Manyoni-Singida, Singida-Shelui, Shelui-Igunga, Igunga-Nzega-Ilula; Muhutwe-Kagoma; Nangurukuru-Mbwemkulu-Mingoyo; Mkuranga-Kibiti; Pugu-Kisarawe; Chalinze-Morogoro-Melela; Tunduma-Songwe; Kiabakari-Butiama; Dodoma-Morogoro; Kagoma-Biharamulo-Lusahunga; Tabora-Kaliua-Malagarasi- iUvinza- Kigoma; Usagara-Chato-Biharamulo na Ndundu-Somanga.

- (c) Kuendelea kuimarisha barabara nchini zitakazounganisha nchi yetu na nchi jirani kwa barabara za lami; zitakazounganisha Makao Makuu ya Mkoa yote pia kwa barabara za lami na kuunganisha Makao Makuu ya Wilaya zote kwa barabara zinazopitika wakati wote;
- (d) Kuanza ujenzi kwa kiwango cha lami barabara zifuatazo:-

Tunduma-Sumbawanga; Marangu-Tarakea-Rongai; Minjingu-Babati-Singida; Rujewa-Madibira-Mafinga; Mbeya-Chunya-Makongolosi; Msimba-Ikokoto-Mafinga; Arusha-Namanga; Tanga-Horohoro; na ukarabati wa Barabara ya Kilwa (DSM), Barabara ya Mandela (DSM) na Barabara ya Sam Nujoma (DSM).

- (e) Kuzifanyia upembuzi yakinifu na usanifu barabara zifuatazo kwa ajili ya kujengwa kwa kiwango cha lami: Maganzo-Maswa-Bariadi-Mkula-Lamadi; Babati-Dodoma-Iringa; Sumbawanga-Kigoma-Nyakanazi; Musoma-Fort-Ikoma; Korogwe-Handeni-Kilosa-Mikumi; Nzega-Tabora-Sikonge-Chunya; Mtwara-Masasi-Songea-Mbamba Bay; Manyoni-Itigi-Tabora; Ipole-Mpanda-Kigoma na Bagamoyo-Saadani.

- (f) Kuhimiza maandalizi na ujenzi wa Daraja la Kigamboni chini ya uongozi wa Shirika la Hifadhi ya Jamii (NSSF) ili kuunganisha Kigamboni na Jiji la Dar es Salaam;
- (g) Kuhakikisha upatikanaji wa kivuko kipya cha Kigongo-Busisi (Mwanza);
- (h) Kukamilisha ujenzi wa daraja jipya la Mpiji ambalo litawezesha njia mbadala ya Dar es Salaam-Tanga.
- (i) Kufanya upembuzi yakinifu, usanifu na ujenzi wa daraja la Mto Kilombero na kukamilisha ujenzi wa daraja la Mto Mwatisi katika Mkoa wa Morogoro.
- (j) Kufanya usanifu wa daraja jipya la Ruvu;
- (k) Kuendelea kuandaa mazingira mazuri ya kuishirikisha sekta binafsi katika ujenzi na matengenezo ya barabara kwa kutumia mfumo wa Jenga, Endesha na Kabidhi (BOT).
- (l) Kuanza ujenzi wa Daraja la Umoja (Tanzania na Msumbiji).
- (m) Kuanzishwa Programu ya Taifa ya Usafiri Vijijini.

Usafiri na Uchukuzi

(Tanzania, lango kuu la Ukanda wa Maziwa na Kusini mwa Afrika).

45. Kwa kutambua mchango wa sekta binafsi katika kutoa huduma za uchukuzi, Serikali chini ya CCM katika kipindi cha 2005 - 2010, itaendelea kushirikiana na wadau wengine ikiwa ni pamoja na muungano wa wasafirishaji wa abiria na mizigo kupitia vyombo vyao kwa lengo la kuboresha hali ya usafiri na uchukuzi wa barabara mikoani na vijijini, pamoja na usafiri wa

majini na angani. Miongoni mwa hatua zitakazochukuliwa ni pamoja na zifuatazo:-

- (a) Kuendelea kuliimarisha Shirika la Reli Tanzania (TRC) kwa lengo la kulipa uwezo wa kutoa huduma bora kwa bidhaa na abiria wa ndani na wa nchi jirani. Pia, Shirika litaendelezwa kama muhimili wa mpango wa maendeleo wa eneo la Ukanda wa Kati.
- (b) Kuendelea kuliimarisha Shirika la Reli la Tanzania na Zambia (TAZARA) ili liweze kuhimili kwa uwezo mkubwa zaidii majukumu ya kuboresha huduma kwa bidhaa na abiria na kusaidia shughuli za uendelezaji wa mpango wa eneo la Ukanda wa Mtwara.
- (c) Kuendelea kutafuta fedha kwa ajili ya ujenzi wa reli mpya za Arusha-Musoma, Isaka-Kigali na eneo la Ukanda wa Mtwara ambayo itaunganisha Bandari ya Mtwara, Songea, Mbamba Bay, Mchuchuma na Liganga.
- (d) Kuimarisha Bandari za Kigoma na Kasanga.
- (e) Kuvutia uwekezaji katika miundombinu ya usafiri na uchukuzi wa reli, barabara, maji na anga katika Kanda za Maendeleo ili kuimarisha biashara kati ya nchi yetu na nchi jirani na kuwafanya wawekezaji kuvutiwa na soko kubwa la bidhaa na huduma zitakazozalishwa. Aidha, uwekezaji katika kanda hizi utaiwezesha Tanzania kutumia nafasi yake ya kijiografia na kuendeleza wajibu wake wa kuzihudumia nchi jirani zisizo na bandari.
- (f) Kuendelea kuutengenezea mazingira mazuri ya kibiashara Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Dar es Salaam yatakayoweza kuendeleza kuwa kiungo (*hub*) cha usafiri wa anga kitaifa, kikanda na kimataifa.
- (g) Kukamilisha ujenzi wa Uwanja wa Ndege wa Kimataifa wa Songwe na kuimarisha Viwanja vya Ndege vya Kigoma, Tabora na Shinyanga.

- (h) Kutekeleza mradi wa mabasi ya usafiri wa haraka jijini Dar es Salaam.

Mawasiliano

- 46. Sekta ya mawasiliano ni miongoni mwa sekta zilizoshuhudia mabadiliko makubwa katika kipindi kilichopita. Katika kipindi cha 2005 -2010 Chama Cha Mapinduzi kitazihimiza Serikali kutekeleza mambo yafuatayo:-
  - (a) Kuboresha mtandao na huduma za simu nchini.
  - (b) Kuendelea kupanua huduma za simu za mezani na za mkononi hadi ngazi ya vijiji.
  - (c) Kuhakikisha kuwa huduma za posta nchini zinapanuliwa hadi vijijini ili kuongeza kasi ya usambazaji barua na vifurushi. Aidha, kuimarisha na kupanua mfumo mpya wa mawasiliano unaotumia teknolojia ya kompyuta.
  - (d) Kuongeza kasi ya kukua kwa Teknolojia ya Habari na Mawasiliano katika kujenga uwezo wa kuratibu na kuimarisha mfumo huo na kuanzisha mfuko maalum wenye lengo la kupeleka huduma za simu na *internet* hadi vijijini.
  - (e) Kuifanya Tanzania kuwa kiungo kikuu cha mawasiliano kikanda na kimataifa (*ICT hub through marine optic fibre system*).
  - (f) Kuimarisha uwezo wa utabiri wa hali ya hewa nchini kwa kutumia vyombo vya kisasa.

Sekta ya Fedha

- 47. Sekta ya Fedha ni huduma ya kiuchumi ambayo ni mwezeshaji mkuu siyo tu wa shughuli za kiuchumi, bali pia hata za miundombinu. Kupanuka na kuendelea kwa Sekta ya Fedha kumechangia kwa kiasi kikubwa katika kuchangamsha biashara

na kukua kwa uchumi. Katika kipindi cha 2005-2010, Sekta ya Fedha itaendelea kuimarishwa ili iweze kukabili ipasavyo changamoto ya huduma na kupanuka kwa uchumi wa Taifa. Miongoni mwa mambo yatakayoshughulikiwa ni suala la riba za mabenki kwa mtazamo wa kupunguza tofauti kubwa baina ya riba za kukopeshea na riba za kukopea. Lengo ni kuweka mazingira mazuri ya kujenga tabia ya kujiwekea akiba miongoni mwa wananchi na kurahisisha upatikanaji wa mikopo.

"Uchumi wa soko hauwezi kushamiri iwapo wananchi walio wengi si washiriki....Mkakati mmojawapo, ambao tayari tunaushughulikia, ni wa kutambua rasmi rasilimali na biashara za wanyonge ambazo bado ziko kwenye sekta isiyo rasmi ili zitumike kuwafanya wawe washiriki kamili kwenye uchumi rasmi wa taifa."

*Ndugu Benjamin William Mkapa
Mwenyekiti wa CCM
25 Agosti, 2004*